

57
(N° 30.)

BELGISCHE SENAAT.

VERGADERING VAN 23 JANUARI 1903.

Wetsvoorstel tot toevoeging van een aanvullenden titel aan de Wet op de Mijnen.

TOELICHTING.

De twee artikelen van dit wetsvoorstel betreffen het oprichten van maatschappijen tot ontginning van kolenmijnen en de wijze waarop de wetgeving er toe kan komen perk en paal te stellen aan den gewonen en noodlottigen beurswoeker die zich maar al te dikwijls openbaart bij het ontstaan van nieuwe ondernemingen.

Wat gaat er gebeuren voor de nog in de diepten verborgen en moeielijk te bereiken minerale schatten van Limburg?

Sedert men zich daarmee bezig houdt, zijn een groot getal — een al te groot getal, men moet het bekennen — zoogenoemde maatschappijen voor onderzoekingen tot stand gekomen.

Deze maatschappijen zitten bijna altijd op dezelfde wijze in elkander : eene groep partikulieren of eene vereeniging van bankiers brengen een klein kapitaal bijeen met het doel eene concessie te verkrijgen, geene andere uitgaven doende dan uitgaven voor oppervlakkige onderzoekingen en gemakkelijke voetstappen bij de Regeering, uitdeelster van monopolies.

Meer uitleggingen geeft men niet ! Men blijft binnen de perken van een behendig voorbehoud ! Doch wij weten wat er verder gebeurt.

Is eenmaal de concessie verkregen, dan verdwijnt de zoogenoemde onderzoeksmaatschappij en men gaat over tot de oprichting van de ontginningsmaatschappij, met een groot kapitaal ; men stort het zelf niet, maar om het te vinden tracht men het publiek te lokken ! Alsdan begint de ware comédie, of liever de tragedie.

In die ontginningsmaatschappij ziet men de personen optreden die de onderzoeksmaatschappij hebben opgericht ; hun inbreng bestaat « in de door hen gedane studiën, in de uitgaven waartoe zij genoodzaakt werden en in de concessie ». En voor dezen inbreng ontvangen zij een pak « volkomen gelibereerde » aandeelen. Het zijn de beruchte « inbrengaandeelen ».

Wat zal er worden van die aandeelen?

Het meerendeel van hen, die dit buitenkansje ontvingen, zijn nog slechts over iets bekommerd : hunne titels aan een goeden prijs verkoopen en uit de zaak verdwijnen, aan hen die er voorgoed inblijven de zorg overlatende zich uit den slag te trekken zooals ze kunnen. Zich van hunne inbrengtitels zoo spoedig mogelijk te ontmaken, ze te plaatsen was hun eenig doel en brengt, over 't algemeen, voor hen eene aanzienlijke winst mede. Dat noemt men ook stichters-aandeelen, aandeelen van vruchtgebruik, bevoorrechte aandeelen, enz. Al die benamingen duiden een eenig iets aan. Dat pak titels wordt ter hand gesteld aan hen die, hetzij de zoogezegde ontdekkers, hetzij de beweerde mannen van studie, hetzij de gelukkige en woekerende concessiehouders — de uitzonderingen ter zijde gelaten — zich van hunne titels gaan ontdoen met de behendigheid van goochelaars.

Zelfs worden syndicaten gevormd tot plaatsing van die papieren en tot uitvoering van alle noodige streken om daarin te lukken. Wanneer de slimmerds zich van alles ontdaan hebben, gaan zij rustig leven van de door hen verwezenlijkte winsten. En de lichtgeloovigen die zich ernstig met de onderneming bezig houden, moeten al het risico op zich nemen en staan bloot aan al de onzekerheden, onzekerheden die, op 't gebied van kolenmijnen, zoo groot zijn dat, vooraleer de waarlijk te ontginnen, winstgevend kolenlagen te bereiken, er bijna altijd twee, drie, vier of vijf « lagen » geruïneerde lieden worden aangetroffen die, voor hun ongeluk, de eindelijk vruchtafwerpende onderneming hebben voorbereid.

Degenen die in dergelijke zaken worden medegesleept kan men vergelijken met een leger dat eene vesting bestormt: de eerste regimenten worden vermoord, opgeofferd; zij vullen de grachten; 't is over hunne lijken dat de andere gaan en zich zoo van de citadel meester maken!

't Is tegen die voorafgaande exploitatie door middel van beurswoeker, eer een emmer kolen uit de mijn wordt opgehaald, dat er verbodsbepalingen behooren te worden ingevoerd!

Van die feiten zou men al te talrijke voorbeelden kunnen aanhalen; zij zijn, helaas! van algemeene bekendheid. 't Zal volstaan er een enkel aan te halen; het dagteekent van korten tijd en is beteekenisvol.

Het is niet lang geleden verteld geworden door den heer Bertrand, lid van de andere Kamer. 't Betreft de naamlooze Vennootschap der kolenmijnen van Cassel. Daarin wordt hetgeen ik hooger zegde in volle daglicht gesteld, tot droevige werkelijkheid herleid.

Deze vennootschap werd te Brussel opgericht den 17 Februari 1900, met een kapitaal van 3,500,000 frank, verdeeld in 7,000 aandeelen van 500 frank elk. Daarenboven gaf men uit 7,000 aandeelen, zonder aanduiding van waarde.

De inbreng van zekeren heer was het optierecht dat hij verklaarde te hebben voor den aankoop van drie kolenmijnen, groot 2,900 hectaren, in de nabijheid van Cassel.

Tot vergelding van zijnen inbreng, ontving hij 4,335 bevoorrechte aandeelen van 500 frank, volkomen gelibereerd, en al de aandeelen zonder aanduiding van waarde, dus 7,000.

De 2,665 overblijvende aandeeleu werden ingeschreven door 52 personen van goeden wil, hebbende volle vertrouwen in de zaak. Dezen brachten hun geld aan.

Deze 52 personen zijn in de wereld van den beurswoeker gekend onder den naam van « gogos », gefopten! Wat betreft de aandeeleu die de slimmerds zich toekeunen, zij dragen, benevens de financieubenamingen door ons daar even aangehaald, insgelijks eene vermakelijke bargoensche benaming. Men vindt ze in Balzac's werk : *La maison Nucingen*. De overheerlijke schrijver voorzag toen reeds alles wat heden gebeurt. Die aandeeleu geschonken aan de aanbrengrers, die gewoonlijk niets aanbrengen of bijna niets, tenzij « bluf », zwetserij, Balzac noemde ze « la part à goinfres », het deel der vreetzakken.

Wat is, in de zaak der kolenmijn van Cassel, geworden van « la part à goinfres »? Hoe heeft men er zich op voordeelige wijze van ontmaakt?

Het was, zooals doorgaans, het werk van de beurswereld en ook van de pers die daartoe behoort. De financiepers — altijd met de noodige voorbehoudingen — speelt dikwijls eene rol van medeplichtigheid in de rooverij. Daaraan kwam ze niet te kort in de zaak van Cassel!

Eene in de dagbladen opgenomen nota zegde onder andere :

« De heer....., mijningenieur te Brussel, en de heer....., hoofd-ingenieur bij het Bestuur der kolenmijnen, hebben naar die concessies een zoo zorgvuldig als verstandig onderzoek ingesteld. Verlangende nochtans, bij hunne berekening, slechts zooveel mogelijk stellige gegevens aan te brengen en met de uiterste voorzichtigheid te werk gaande, legden zij zich vooral toe op het hoogere gedeelte (westelijke) der concessie, eene strook welker oppervlakte 80 hectaren niet te boven gaat.

» Aan die strook kennen zij toe, na aftrek van mogelijk verlies en verval, een bruikbaar gewicht van 6,129,000 ton, voldoende om, gedurende een tijdvak van vijf en twintig jaar, 250,000 ton per jaar uit te delven. »

Aan het slot van dit stukje zegde men :

« Men mag, van het eerste dienstjaar af, rekenen op een dividend van 8 t. h. voor de bevoorrechte aandeeleu, van 7 t. h. voor elk gewoon aandeel.... Jaarlijksche verkoop van 200,000 tot 300,000 ton zou de dividenden respectievelijk brengen op 15 tot 21 t. h. »

Na deze beloften, die de ondergrondsche rijkdommen en de mogelijke prachtige dividenden aankondigden, was het oogenblik dáár om de te verkoopen aandeeleu te voorschijn te doen komen — en men deed ze inderdaad te voorschijn komen. Zij waren, sommige van eene nominale waarde van 500 frank, die werden aangeboden tegen 600 frank, dus met eene premie van 100 frank, want de premie, de stralende premie ontbreekt nooit! Eer een enkele ton steenkool was opgehaald, hadden de gelukzalige stichters hunne titels tegen dien hoogen prijs verkocht, zeer juiste belooning voor het in 't leven roepen eener zaak, die op zulk eene oneerlijke wijze werd ontworpen!

En dat is nog niet alles! Hiermede niet tevreden, vormden de oorspronkelijke aandeelhouders een syndicaat, dat gelast was, door fictieve verkooping ter beurs aan handlangers, de titels in schijn te doen stijgen tot

700 frank. En de lichtgeloovigen stormden er op los en de lichtgeloovigen kochten tegen 700 frank !

De uitgifte had plaats gehad op 3 April 1900 ! En op 1 April 1901, dus nauwelijks één jaar daarna, belegde men eene bijzondere vergadering der aandeelhouders, « ten einde hun gewichtige mededeelingen te doen ». Onder die gewichtige mededeelingen was er eene waarbij gezegd werd dat de maatschappij winsten had bekomen. De balans zou worden vastgesteld op 30 April en zou aan de vergadering der aandeelhouders worden voorgelegd in Juli. Men verzuimde niet van tijd tot tijd iets te doen verschijnen tot aanmoediging der aandeelhouders. En men ging voort, de eenen (de slimmerds) met verkoopen, de anderen (de domooren) met koopen ! Gaat men de Beursnoteering na van 21 Mei 1901, dan ziet men dat de bevoorrechte aandeele van de kolenmijn Cassel toen 603 frank zijn genoteerd en de gewone aandeele 500 frank. Dat maakt dus eene totale waarde van 7,721,000 frank, einde Mei.

En zes weken nadien — dat is het alarmschot — staan de bevoorrechte aandeele van de kolenmijn Cassel slechts op 90 frank in plaats van 603 frank en de gewone aandeele op 15 frank in plaats van 500 !

De 7,721,000 frank zijn dus niet meer dan 735,000 frank waard !

De val is verpletterend ! En dit zonder eenige uitbarsting van mijngas, noch eenige overstrooming, noch de minste ramp, noch het minste ongeval dat zulk een vervaarlijken ommekeer begrijpelijk maakt !

En heden is het nog erger. De bevoorrechte aandeele, twee en een half jaar geleden uitgegeven tegen 600 frank, staan nu op 70 frank en de gewone aandeele vinden tegen vijf frank zelfs geen koopers !

Is dat niet stichtelijk genoeg ?

Zoo mag het niet gaan voor Limburg. Zulke verachtelijke feiten mogen niet opnieuw plaats vinden.

De ongepaste en overdrevene geestdrift die België maar al te zeer medesleepte in onbetrouwbare handels- en nijverheidszaken moet een einde nemen, zoo niet, zou men ons gaan beschouwen als een volk, bestaande voor de eene helft uit gekken, voor de andere helft uit schurken.

Tot wering van dien toestand leggen wij ons wetsvoorstel neer welks bepalingen, zoo wij hopen, beletten zullen dat de maatschappijen voor onderzoekingen een ander doel kunnen bereiken dan dat waartoe zij wettelijk werden ingericht.

Gaat men de acten na dier maatschappijen in de bijlagen van het *Staatsblad*, dan bemerkt men dat er twee soorten zijn.

Tot de eerste behooren alle klassen van personen. Ziehier een van die vreemde mengsels : een pachter, een koopman, een burgemeester, een nijveraar, een wisselagent, een rentenier, een landmeter, een kolenmijn-agent, een fabrikant van suikerei, een handelsagent, een opziener der werken, een advokaat, een grondeigenaar, zelfs een bankier.... En nog meer ; maken er insgelijks deel van uit : een notaris, een eigenaar van pletterijen, verscheidene jufvrouwen, eene douairière.

Wat beteekent dat alles ? Zullen die personen werkelijk in de zaak blijven ? Mag men niet, integendeel, veronderstellen dat zij er uit zullen gaan zoodra zij hunne inbrengaandeele zullen hebben getrokken en verwezen-

lijkt, een kansje verkregen, dank aan de hun verleende concessies, inbreng-aandeelen die misschien millioenen zullen vertegenwoordigen? De titels verkoopen en op grooteren voet leven dan te voren, zonder iets gedaan te hebben, welk een ideaal!

Naast die eerste soort van maatschappijen, die men ziet opschieten als paddestoelen na een vochtigen nacht, is er eene andere : hier zijn het de heeren bankiers die optreden en handelen. De maatschappij bestaat uit groote financiers. Ziet men hunne namen, dan merkt men meteen op dat het geene ontginners van kolenmijnen zijn. Hun bedrijf houdt hen op verren afstand van die specialiteit.

Maar dan, en nogmaals, wat is hun doel wanneer zij onderzoeken gaan doen en concessies aanvragen?

Niet om te ontginnen, maar om maatschappijen op te richten en aandeelen te verspreiden onder het publiek.

Welnu, dat mag niet zijn of liever dat mag niet langer zijn.

Men heeft genoeg van de argentijsche waarden, van de russische waarden, van de goudmijnen, van de congoleesche waarden, van heel die karrevracht papieren, waaronder men ter nauwernood van tijd tot tijd iets vindt dat wat waard is. Het is onnoodig de kolenmijnen van Limburg daarbij te voegen.

Wij meenden dat men misschien ertoe zou kunnen komen de misbruiken tegen te gaan, door het maken van een soort « zeef » die alleen de waarlijk ernstige maatschappijen voor onderzoeken zou doorlaten, die, wier stichters niet tot hoofdgedachte zouden hebben zich zoo spoedig mogelijk te ontmaken van de titels welke zij als inbrengaandeelen ontvingen maar wel de natuurlijke rijkdommen te doen gelden, een wezenlijk socialen dienst te bewijzen en bovenal de kansen te wagen, de zeer gewaagde kansen van eene dergelijke exploitatie.

Het scheen ons toe dat men den beurswoeker, den handel in aandeelen, zoo gemeenzaam aan hen die zaken op touw zetten, sterk zou tegengaan door te zeggen dat voortaan de aandeelen der kolenmaatschappijen op naam zullen moeten zijn en niet mogen worden overgeschreven dan mits formaliteiten in de statuten voorzien, onder dit voorbehoud dat men altijd moet hebben, ten minste, de goedkeuring van den Raad van beheer.

De gemakkelijheid om zijne titels aan zijnen buurman over te doen zal niet langer bestaan. Er zal uitstel, vertraging noodig zijn en, in dien tijd, moest het vlammetje uitgaan, dan zal het, uitgaande, alleen de vingers verbranden van zijn oorspronkelijken houder.

Bestudeert men de merkwaardige hedendaagsche geschiedenis der beursuitplundering, geschiedenis voor het minst even belangrijk als die der groote rooverijen op de Middellandsche zee ten tijde der barbarijsche zeeroovers, dan ziet men dat, zoo het thans gebruikte stelstel om zijnen naaste te plunderen niet langer bestaat in het ter kaapvaart uitrusten van schepen, het nieuwe stelsel even doelmatig is en geheel en al « intellectueel ».

Het draagt niet meer het merk der brutale stoffelijkheid.

De misdrijven uit brutaliteit staan meer en meer buiten het strafrecht, terwijl de misdrijven die voortkomen uit den geest of het verstand er eene

voornamen plaats in bekleeden. De misdaden van bloedvergieten worden zeldzamer, maar de misdaden van sluwheid en van schelmerij worden talrijker.

Die wijziging is hoogst belangrijk voor den criminalist. Vroeger was het diefstal gewapenderhand; vroeger ook gemeene woeker. Nu wordt dat overgelaten aan de mindere luidjes. Wie, bijvoorbeeld, die eene plaats inneemt in de wereld van het geldwezen, zou zich nog willen bemoeien met het alledaagsche leenen op pand?

Er is iets anders en beters : het stichten van maatschappijen, een vruchtbaar middel, volmaakt door de nieuwerwetsche speculatie. Het contract van vennootschap, dat naar de bedoeling van hen die het in onze wetten brachten, een contract zijn moest van onderlinge hulp tusschen het kapitaal en de nijverheid, een contract van broederschap en eerlijkheid, is geworden een contract van uitplundering.

Evenzoo, de koop op termijn, zoo noodig voor de ernstige onderhandeligen, voor den gang van eerlijke zaken, ook hij een contract van onderlinge hulp, is geworden een contract van uitplundering, een onvruchtbaar contract van spel door de kansrekeningen op eenvoudig verschil in de koersen der Beurs.

Ieder oogenblik ziet men lieden die zich geheimzinnig en verbazend verrijken. Men vraagt zich af wat zij wel hebben kunnen doen om dit wonder te bewerken. Men bespeurt niets van een bewezen dienst.

Doch onderzoekt men de zaken van nabij, dan vindt men deze twee : het beursspel en het verhandelen der inbrengtitels of aandeelen van stichters van maatschappijen.

Men mag er voor het oogenblik niet aan denken de wet op de handelsmaatschappijen te herzien : dat werk zou te gewichtig zijn. Doch, daar men bezig is eene nieuwe wet te bereiden op de kolenmijnmaatschappijen, waarom zou men dan niet op dat beperkt terrein eene poging tot genezing aanwenden?

Met name voorschrijven, dat de aandeelen der kolenmijnmaatschappijen, die zullen worden opgericht, aandeelen op naam moeten zijn en zodoende reeds in sterke mate de leelijke inrichtingen tegengaan die wij hooger deden kennen.

Dat is niet alles : bepalen dat de inbrengaandeelen, aandeelen die het groote instrument zijn, de groote molen tot uitplundering, de handgreep om *scherreweg* te doen, zooals men te Brussel zegt, slechts verhandelbaar zullen zijn na verscheidene jaren en dat zij maar recht zullen hebben op een dividend na verscheidene jaren van werkelijke ontginning.

In Frankrijk wordt een verloop van twee jaar bij wetsbepaling voorgeschreven. Dat schijnt wel wat weinig. Ons dunkt zou, in België, een verloop van vijf jaar niet overdreven zijn. Dat is niet te veel wanneer men ernstige en eerlijke verrichtingen doen wil ; wel is waar, is het veel te veel wanneer men van plan is zich zoo spoedig mogelijk te ontmaken van wat men in handen heeft.

Ons wetsontwerp bepaalt, anderzijds, dat men een onderscheid moet maken tusschen de inbrengaandeelen. Er zijn er die slaan op werkelijk gedane uitgaven : dat zijn wettige uitgaven, die gemakkelijk kunnen

worden verantwoord, want in eene maatschappij voor onderzoekingen, moet men boekhouden. Heeft men twee of drie honderd duizend frank uitgegeven voor onderzoekingen, dan zal men dit bewijzen in een staat die bij de oprichtingsakte zal gevoegd worden en het zal een eerlijke inbreng zijn.

Dan zijn er nog de inbrengeaandeelen die eenvoudig zijn *la part aux goinfres*, het deel der vreetzakken !

Voor deze laatste — hun bestaan niet kunnende loochenen — bepaalt ons ontwerp dat zij alleen dan een dividend zullen trekken, wanneer de gewone aandeelen, in werkelijkheid uit de kas genomen, er een van minstens 4 t. h. hebben getrokken. Eerst daarna mogen de inbrengeaandeelen van de tweede soort met de gewone aandeelen in het overschot van de winst deelen.

Dat is de samenhang van dit wetsontwerp. Er kon niet lang over worden nagedacht ; eerst weinige dagen geleden spraken wij daarover. Toch kwam aan zijne bewerking ten goede onze ondervinding uit het oogpunt der nijverheidszaken en onze ondervinding uit het oogpunt der rechterlijke zaken ; zooals het daar ligt, is ons wetsvoorstel voor het oogenblik voldoende opgesteld, schoon het bij nadenken beter kon zijn.

Wij stellen ons niet ten doel het geven van een vast formulier, maar wenschen bepaald de aandacht te vestigen op die voorbehoedmaatregelen die, als aanvullenden titel, zouden worden toegevoegd aan de nieuwe wet op de mijnen.

EDMOND PICARD.

WETSVOORSTEL.

Dispositions spéciales aux sociétés pour l'exploitation des mines de charbon.

ARTICLE PREMIER.

Sous quelque forme que seront formées à l'avenir les sociétés charbonnières, toutes leurs actions ou parts devront être nominatives.

Elles seront inscrites sur un registre social à ce destiné où seront aussi portés leurs transferts. Ceux-ci seront soumis aux formalités prescrites par les statuts, lesquelles devront, néanmoins, toujours comprendre l'approbation du Conseil d'administration.

ART. 2.

Les actions d'apport sont de deux espèces :

a) Celles pour dépenses effectuées et justifiées par état qui devra être joint à l'acte de constitution de la Société;

b) Toutes les autres.

Les premières seront sous le même régime que les actions ordinaires de souscription. Les secondes ne participeront au partage des bénéfices et ne seront négociables que cinq ans après la mise en exploitation du charbonnage et la publication des cinq bilans annuels relatifs à cette exploitation et après distribution d'un minimum de 4 p. c. de dividende aux actions ordinaires.

EDMOND PICARD.
PROSPER HANREZ.
AUG. LAMBIOTTE.

Bijzondere bepalingen betreffende de vennootschappen tot ontginning van kolenmijnen.

EERSTE ARTIKEL.

Onder welken vorm ook de steenkoolmaatschappijen voortaan worden opgericht, moeten al hare actiën of aandeelen op naam zijn.

Zij worden opgeschreven in een daartoe bestemd register der vennootschap; ook de overdrachten daarvan worden erin geboekt. Deze overdrachten zijn onderworpen aan de bij de grondslagen voorgeschreven formaliteiten, waaronder echter altijd de goedkeuring van den Raad van beheer moet zijn begrepen.

ART. 2.

De inbreng-aandeelen, zijn tweesoortig :

a) Die wegens gedane uitgaven, gestaafd met een staat die bij de akte van oprichting der maatschappij moet gevoegd worden;

b) Al de andere.

Eerstgenoemde staan onder hetzelfde stelsel als de gewone inschrijvingsaandeelen. De andere zijn van de verdeeling der winsten buitengesloten en zijn niet verhandelbaar vóór het einde van vijf jaren verlopen sedert de ontginning der kolenmijn is begonnen en de vijf jaarlijksche balansen betreffende deze ontginning werden bekend gemaakt en nadat een dividend van ten minste 4 t. h. aan de gewone actiën werd uitgedeeld.